

MÂTÜRÎDÎ ARAŞTIRMALARI -SORUN VE ÖNERİLER-

Editörler:

Doç. Dr. Recep TUZCU
Dr. Öğr. Üyesi M. Raşit AKPINAR
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGEN

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
İMAM MÂTÜRÎDÎ UYGULAMA
VE ARAŐTIRMA MERKEZİ

Kitap Adı:	MÂTÜRÎDÎ ARAŞTIRMALARI -SORUN VE ÖNERİLER-
Editörler:	Doç. Dr. Recep TUZCU Dr. Öğr. Üyesi M. Raşit AKPINAR Dr. Öğr. Üyesi Mustafa ÖZGEN
Dizgi & Mizanpaaj:	Endülüs Yayınları
Kapak:	Endülüs Yayınları
ISBN:	978-605-64761-2-9
Baskı & Cilt:	Step Ajans Matbaa Ltd. Şti. Göztepe Mah. Bosna Cad. No: 11 Bağcılar / İstanbul Tel: 0212 446 88 46 Sertifika No:12266

ENDÜLÜS YAYINLARI

Adres: İstoç 17. yol Sokak 16. Ada No: 97/99
Bağcılar/İstanbul
İletişim: +90 212 659 30 03
+90 533 427 94 98
+90 506 101 88 34
E-Posta: endulusyayinlari@gmail.com
savastali.st@gmail.com

İSTANBUL 2018

Bu eserin tüm yayın hakları Endülüs Yayınları'na aittir. Eleştirel makale ve dergilerde yapılacak kısa alıntılar dışında , bu kitabın bir kısmı veya tamamı, yayıncının izni olmadan yayınlanamaz.

Mâtürîdî Araştırmalarında Ana Kaynak Problemi

Süleyman TOPRAK ^{79*}

İmam Mâtürîdî ile ilgili bugüne kadar yapılmış olan çalışmaların çoğu, Mâtürîdî'nin eserleri olan *Kitabü't-Tevhid* ve *Tê'vilâtu'l-Kur'an* neşredilmeden önce yapıldığı için, ya makalât kitaplarından ya da daha sonraki dönemlerde yazılmış olan Mâtürîdî mezhebine mensup âlimlerin eserlerinden istifade edilerek gerçekleştirilmiştir. Hâlbuki bilimsel çalışmalarda aslanan ilk kaynaklardan, birinci el kaynaklardan istifade etmektir. Aksi takdirde orijinal değerlendirmeler yapılamaz, hep başkalarının görüşlerinin etkisi altında kalınmış olur. Bu sebeple, özellikle yapılacak yeni araştırmalarda yayınlanmış ve hatta dilimize de çevrilmiş olan Mâtürîdî'nin kendi eserlerinden yola çıkılmalıdır; hatta tercümelerinden değil, orijinal Arapça metinlerinden istifade edilmelidir.

Mâtürîdî ile ilgili çalışmaların gayesi İmam Mâtürîdî'nin görüşleri ve mezhebini doğru anlamak olmalıdır. Bunu yaparken de asla Mezhepçilik, yani Mâtürîdîcilik yapılmamalıdır. Zira Kur'an'ı ve İslâm'ı doğru anlayabilmek ve anlatabilmek için Kur'an ve Sünnet'i doğru anlamış ve anlatmış, bunu yaparken akli da bunun hizmetine vermiş İmam Mâtürîdî gibi örnek insanları anlamaya ve bilmeye ihtiyaç vardır.

Unutmamak gerekir ki peygamberler dışındaki hiç kimse yanılmaz, hata yapmaz değildir; herkesin görüşleri kendisine hasır, kendi anlayışdır, başkalarından farklı olabilir ve eleştirilebilir.

---

⁷⁹ Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Kelam Anabilim Dalı Başkanı, stoprak@konya.edu.tr.

Hatta sonraki dönemlerde İmam Mâtürîdî ile İmam Eş'arî'nin görüşleri de karşılaştırılmış, eleştirilmiş; Eş'arîlik ve Mâtürîdîlik arasındaki farklar tesbit edilmeye çalışılmış bu konuda, Şeyhzâde'nin *Nazmu'l-Ferâid*'i gibi, müstakil eserler dahi yazılmıştır. İncelendiği zaman bu farkların ana konularda ihtilaflar değil de bir takım izah farklılıkları olduğu görülecektir. Bu da bize, art niyetli ve peşin fikirli olmaktan uzak bir şekilde Kur'an ve Sünneti anlamaya çalışanların ne derece ittifak ettiklerini ve bu iki temel kaynağın ne derece açık ve anlaşılır olduğunu gösterir. Sonraki dönemlerde zaman zaman mezhebî tassubun ortaya çıktığı ve bazı âlimlerin kendi mezheplerinin görüşünü ve mezhep imamlarını öne çıkarmak için hilaf-ı hakikat bir takım beyan ve ithamlarda buldukları bir realitedir, gerçektir. Yapılacak yeni çalışmalarda bu tür aşırılıklara düşülmemelidir.

Mâtürîdî'nin eserlerini Arapça yazması, onun Arap olmasından değil, onun yaşadığı dönemin ilim dilinin Arapça, edebiyat dilinin ise Farşça olması sebebiyledir. O günkü İslam dünyası değişik etnik kökenden gelen ve muhtelif dilleri konuşan büyük bir coğrafyadan oluştuğu için Müslüman âlimler, herkese hitap edebilmek ve telif ettikleri eserlerden bütün Müslümanların istifade edebilmelerini sağlamak için eserlerini Arapça kaleme almışlardır. Bu sebeple, bazılarının yaptığı gibi, eserleri Arapçadır diye İmam Mâtürîdî'nin Arap olduğunu iddia etmek gerçek dışıdır.